Išlikusios rūsio sienos mūrytos iš lauko akmenų bei plytų, sutvirtintos moliu. Plytos antrinio naudojimo, ant dalies jų yra išlikę kalkinio skiedinio. Išmatuotos plytos 14,5x9, 32x16x7, 14x9, 29x14x8, 31x15x8 cm dydžio, dalis jų su braukomis. Mūrui naudoti akmenys buvę 25x20, 40x20, 30x20, 30x30, 35x30x20, 30x25x15 cm dydžio. Išlikusios rūsio sienos iki 1,23 m aukščio, ŠV siena 60–70 cm storio. Sienos vidinė dalis mūryta kaitaliojant plytų bei akmenų mūrą. Geriau išlikusioje sienos dalyje plytos dėtos pagal tam tikrą sistemą, kuri primena renesansui būdingą kryžminį plytų rišimo būdą, išplitusį Lietuvoje XVII a. Siūlės tarp plytų 3–4 cm storio. Likusioje sienos dalyje įvairaus dydžio akmenys kloti eilėmis. Šalia rūsio buvo atidengti du grindiniai, žymintys tuo metu buvusį paviršių (bendras grindinių plotas apie 15 m^2). Ploto PV dalyje esantis grindinys klotas ant įžemio – stambaus žvyro. Naudoti vidutinio dydžio akmenys (15x10, 20x10, 20x15 cm). Grindiniai vietomis apardyti, geriau išlikusiose vietose akmenys sukrauti lygiai, viename lygyje. Ploto 4 PV dalyje rastas grindinys tikriausiai buvo grįstas iki pat Karaimų gatvės. Atidengti abu grindiniai su rūsiu sudaro vientisą kompleksą ir yra vienalaikiai.

Perkasose 5–7 atidengti nedideli mūrinių pamatų fragmentai veikiausiai priklauso XIX a. pabaigoje stovėjusiam, o XX a. viduryje nugriautam pastatui. Perkasose 8–9 fiksuota apie 12–13 m pločio bei iki 3 m gylio XX a. duobė, į kurią buvo verčiamas statybinis laužas bei aplinkinė žemė su XV–XX a. radiniais.

Karaimų St. 27

In 2012, an excavation was conducted at the sites of buildings scheduled for rebuilding at Karaimų St. 27, Trakai. A 147 m^2 area was excavated, a basement from the second half of the 17th – first half of the 18th century was dug out, and a cultural layer up to 3 m thick that contained finds was recorded (Fig. 1). The earliest cultural layer horizons date to the 15th–16th centuries.

1 pav. Puodų bei koklių fragmentai, geležinis raktas. U. Budvydo nuotr.

Fig. 1. Pot and stove tile fragments and an iron key

Irma Kaplūnaitė, Rytis Jonaitis

Žvalgomieji tyrimai Karaimų gatvėje 39

2012 m. lapkričio mėnesį vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrimai Trakų senojo miesto vietoje (UK 27125), Karaimų g. 39. Sklype planuojama nutiesti vandentiekio (13 m ilgio) ir buitinės nuotekynės (25 m ilgio) atkarpas. Prieš šiuos darbus buvo ištirti 4 šurfai. Trijų šurfų (1–2, 4) dydis 1,5x1,5 m, ketvirto (3) – 2,4x1,2 m. Iš viso tyrinėtas 9,63 m^2 bendras plotas.

1 pav. Radiniai iš šurfo 3, XVII a. kultūrinio sluoksnio. I. Kaplūnaitės nuotr.

Fig. 1. Finds from the 17th-century cultural layer in test pit 3

Šurfas 1 tirtas sklypo V dalyje, šlaito viršuje, prie Karaimų gatvės. Kultūrinio sluoksnio storis jame buvo 2,2 m. Įžemis nepasiektas. Sluoksnis datuojamas XX a. II puse (1,7 m. gylyje fiksuotas vandentiekio vamzdis). Viršutiniame maišytame horizonte aptikta pavienių XVII–XX a. buitinės ir statybinės keramikos fragmentų, geležinė durų detalė.

Šurfas 2 tirtas sklypo centrinėje dalyje, šlaite, į P nuo pastato Karaimų g. 41 rūsio. Kultūrinio sluoksnio storis šiame šurfe buvo 2,3 m. Viršutiniuose šurfo horizontuose iki 1,4–1,6 m gylio nuo esamo žemės paviršiaus aptikta XVII–XX a. buitinės ir statybinės keramikos fragmentų (vienas pakraštėlis gali būti datuojamas XV a. (?)). Taip pat fiksuota akmenų sumetimų, statybinių griuvenų, kurios sietinos su rūsio prie pastato Karaimų g. 41 statybos ir remonto darbais XX a. Giliau fiksuotuose sluoksniuose neaptikta jokių juos datuoti leidžiančių radinių, tad jų chronologija nenustatyta. Įžemis pasiektas 2,3 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus.

Šurfas 3 tirtas sklypo centrinėje dalyje, dauboje. Jo dydis 2,4x1,2 m. Kultūrinio sluoksnio storis šiame šurfe buvo iki 2,4 m. Viršutiniai horizontai susiformavę XX a. žemės judinimo darbų metu. 1,1–1,2 m gylyje fiksuotas ir nesuardytas iki 50 cm storio šviesiai pilkos žemės kultūrinis sluoksnis su XV–XVII a. buitinės ir statybinės keramikos fragmentais (1 pav.). Po juo buvusiame juodos žemės su trūnėsiais sluoksnyje neaptikta jokių radinių. Įžemis fiksuotas 2–2,4 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus.

Šurfas 4 tirtas sklypo R dalyje, dauboje, prie gyvenamojo namo Karaimų g. 39 ŠR kampo. Kultūrinio sluoksnio storis šiame šurfe siekė iki 2,45 cm. Viršutiniuose horizontuose (1,5–1,7 m storio) kartu su XX a. šiukšlėmis aptikta XVI–XVII a. buitinės ir statybinės keramikos fragmentų. 2,2 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus fiksuotame juodos riebios žemės sluoksnyje rastas ąsočio fragmentas, datuojamas XVII a. Pagal savo struktūrą šis horizontas artimas šurfe 3 fiksuotam apatiniam juodos žemės su trūnėsiais sluoksniui. Galima kelti prielaidą, kad tai tas pats sluoksnis, susiformavęs XVII a. Po juodos žemės sluoksniu, 2,3–2,45 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus šurfe 4 fiksuotas įžemis.

Sklype Karaimų g. 39 viršutiniai horizontai susiformavę XX a., vykdant vandentiekio bei kanalizacijos įrengimo darbus bei rūsio prie pastato Karaimų g. 41 statybos metu. Vertingas kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII a., fiksuotas centrinėje sklypo dalyje, šurfe 3. Apatinis juodos šlapios žemės horizontas, fiksuotas šurfuose 3 ir 4, pagal vieną ąsočio fragmentą hipotetiškai gali būti datuojamas XVII a.

Iš viso tyrimų metu surinkti 46 vienetai

archeologiškai vertingų radinių – buitinės bei statybinės keramikos fragmentų, vienas geležinis dirbinys.

The field evaluation at Karaimų St. 39

In 2012, a field evaluation was conducted at Karaimų St. 39 in Trakai Old Town (27125). A water (13 m long) and household sewerage (25 m long) segment was planned to be laid on the plot. Prior to this work, four test pits (a total of 9.63 m^2) were excavated.

The upper horizons on the plot at Karaimų St. 39 were formed in the 20th century in conducting the water and sewerage line installation work and during the construction of the basement to the building at Karaimų St. 41. A valuable cultural layer dating to the 17th century was recorded in test pit 3 in the central part of the plot (Fig. 1). The lower wet, black soil horizon recorded in test pits 3 and 4, on the basis of one pitcher fragment, can hypothetically also be dated to the 17th century. A total of 46 archaeologically valuable finds were collected during the investigation: fragments of structural ceramics and household pottery and one iron artefact.

Birutė Lisauskaitė

Žvalgomieji tyrimai Trakuose

2012 m. buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai Trakų senojo miesto vietos (UK 27125) teritorijoje esančiuose sklypuose Vytauto g. 12, Vytauto g. 67 ir V. Kudirkos g. 8. Jų metu **Vytauto g. 12** buvo iškastas vienas 1,5x1,5 m dydžio šurfas (2,25 m^2 plotas), žvalgymai vykdyti dviejose išvadų trasose. PV trasos ilgis be šurfo 1 sienelės ilgio buvo 3 m, plotis 1 m, t. y. žvalgymai vykdyti 3 m^2 plote. PR trasos ilgis 4,7 m, plotis 1 m, t. y. žvalgymai vykdyti 4,7 m^2 plote. Tokiu būdu tyrimai atlikti 10 m^2 plote.

Tyrimų metu rasti keli kultūrinio sluoksnio horizontai. Ankstyviausias datuojamas XVI–XVII a. I puse. Šiame sluoksnyje, kurį nuo vėlyvesniojo skiria medžio anglies tarpsluoksnis, rasta nemažai buitinės keramikos, tarp jų juodosios keramikos ir koklių, ornamentuotų augaliniu ornamentu bei glazūruotų žalia glazūra, fragmentų. Tikėtina, kad šiame laikotarpyje teritorijoje stovėję statiniai buvo sunaikinti XVII a. viduryje, t. y. 1655 m. vasarą, vykstant karui su Rusija. XVIII–XIX a. laikotarpiui reikėtų priskirti 90 cm gylyje nuo įvažiavimo paviršiaus rastą akmeninį grindinį. Jis gali būti siejamas su XVIII–XIX a. pradžioje teritorijoje stovėjusiu gyvenamuoju namu, kuris pažymėtas 1816 m. Trakų parapinės bažnyčios valdų tikrosios būklės plane, ir stovėjęs šonu į gatvę. XX a. pradžioje statytas gyvenamasis namas (dabar Vytauto g. 12) kelis kartus buvo renovuotas, tačiau išliko pagrindinio tūrio planas. Atkasus namo R galo pamatą, buvo nustatyta, kad jis yra pastatytas ant ankstyvesnio gyvenamojo namo rūsio. XX a. pastačius namą, kiemas buvo išgrįstas nedideliais akmenimis. XX a. pabaigoje dalis šių grindinių buvo sunaikinta įvairių žemės darbų metu, kita dalis užpilta skalda.

Sklype **Vytauto g. 67** archeologiniai žvalgymai vykdyti kasant 33,7 m ilgio trasą vandentiekio ir fekalinės nuotekynės tinklams įrengti. Tyrimai atlikti 40,5 m^2 plote. Vytauto gatvės atkarpa ties namu 67 apgyvendinta tik XIX a. I pusėje. Tyrimų metu rastas XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis su to laikotarpio pavieniais